

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Z P R Á V Y Č S K P

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Členský oběžník
Československého svazu křesťanských pracujících
Švýcarska
1974 - Květen/Červen - Č.5/6

DVACETPĚT LET OD USTAVENÍ EVROPSKÉ RADY

Mimořádným zasedáním ve dnech 8.až 10.května oslavila Evropská rada své 25-leté jubileum.Když se v květnu roku 1949 dohodli zástupci vlád deseti evropských států na ustavení této instituce,která si vzala za úkol podporovat a pěstovat hospodářský a sociální růst a pokrok, upěla již naše vlast a s ní další východoevropské země pod komunistickým diktátem.Není tedy divu,že podmaněné národy východní Evropy upíraly k Evropské radě od počátku své naděje. A Evropská rada se od počátku poctivě snažila je nezklamat.

Exilová světová organizace ACEN - Shromáždění evropských podmaněných národů - poslala předsedovi Poradního shromáždění Evropské rady, Giuseppe Vedovato, k slavnému výročí přípis, v němž tuto skutečnost připomíná. Praví se v něm: "... Jsme zvláště vděčni Komisi pro evropské nečlenské země za její stálý zájem a pochopení,které projevuje vůči našim národům,jejich tužbám po státní nezávislosti a jejich nárokům na plné uplatnění základních lidských práv,tak jak jsou vyjádřena v Chartě spojených národů, v Universální deklaraci a v Evropské konvenci lidských práv.Spravedlivé uskutečnění těchto hlubokých a nevykořenitelných národních a humaních aspirací našich národů, je jediným nedvojsmyslným řešením aktuálních evropských problémů a cestou k zajištění bezpečnosti,spolupráce a míru v Evropě. Jedna z velkých nadějí našich národů spočívá v tom,že Poradní shromáždění bude svými doporučeními a resolucemi pracovat k tomuto cíli pro společné dobro celé Evropy. Jako svobodní mluvčí z velké části dnes utlačené Evropy jsme si jisti,že věrně tlumočíme živé přání našich zemí vyslat - až se budou moci svobodně projevit - též svoje parlamentní a vládní zástupce do Evropské rady. Zástupce,kterí budou demokraticky zvoleni ve smyslu mravních a politických zásad,které řídí Vaši organizaci. S přáním dobrého úspěchu v plnění úkolů,které na sebe vzalo Valné shromáždění a s přáním,aby se o jeho práci dostalo co nejvíce informací k občanům našich zemí,prosíme,pane předsedo, abyste přijal projev naší hluboké úcty."

I my se připojujeme - alespoň touto cestou.

Z P R Á V Y Z Č S K P

- oo Letošní SHROMÁŽDĚNÍ DELEGÁTŮ našeho svazu, které je podle stanov jeho nejvyšším orgánem, se bude konat v sobotu 15.června dopoledne v sále CARITAS, Bärensasse 32, 8001 Zürich. Jednání začne v 9,45 hodin. Delegáty vyšlou místní skupiny, které také předem připraví své návrhy. Program zasedání: 1.Zpráva o činnosti za uplynulé období; 2.Zpráva finanční a zpráva účetní a kontrolní komise; 3.Rozprava; 4.Projednání návrhů; 5.Projednání programu další činnosti. Shromáždění se zúčastní zástupci našeho švýcarského ústředí CNG a ostatních švýcarských křesťanských odborových svazů.
- oo Výroční sjezd HNUTÍ ČS.KŘESŤANSKÝCH DEMOKRATŮ V EXILU se konal ve dnech 1. až 3.června v romantickém prostředí mezinárodního studijního střediska na hradu Liebenzell v NSR. V hlavním referátu se předseda J.KUSÝ dotkl zejména současné politické situace v USA, politiky Vatikánu a současného vývoje v NSR - a zvýdvihl význam demokraticky a křesťansky uvědomělých ruských intelektuálů, především A.I.Solženicyna. Za náš svaz pozdravil sjezd náš Ing.Husák.
- oo Nezapomeňte, že v letních měsících se chystá řada krajaňských setkání. 30.června v Payerne, 6.července pouť v Elwangen/NSR, 7.července tradiční setkání u Husova kamene v Kostnici, 19.až 21.července Nardenské setkání v Sigmaringendorfu/NSR, 17.srpna po loňském úspěchu krajaňské setkání našeho ČSKP v přírodě na kopci Pfannenstiel, 21.srpna vzpomínka na náměstí Bürkliplatz v Curychu, 2.až 3. září Symposium Křesťanské Akademie v Brixenu, 7.září Sokolské posvěcení ve Winterthuru - atd.
- oo TANEČNÍ HODINY pro mládež i pro dospělé budou na podzim ve Winterthuru - bude-li dost zájemců. Je postaráno o zkušeného tanečního mistra, o dobrou hudbu a o pěkné přátelské prostředí. Podrobné informace a přihlášky: P.J.Šimčík, Feldstrasse 109, 8004 Zürich.
- oo V Československu je veliký zájem o "Noční rozhovory s J.Smrkovským". Rozhovory tu kolují jako samizdat v mnoha opisovaných "vý-
tiscích".
- oo MASARYKISMUS je nové slovo a pojem, kterým obohatili češtinu naši komunističtí myslitelé. V brožuře vydané oddělením propagandy a agitace ÚV KSČ s názvem "Masarykismus - jeden z ideových zdrojů oportunistu" se praví, že je to "nástroj krajní pravice a protisocialistických sil". Upozorňuje na jeho působení již známé "Poučení z krisového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ" z ledna 1971. Prý "stále ještě přežívá v myšlení některých lidí". Podle zpráv z domova však nejde jenom o "některé" lidi nýbrž o velikou většinu národa - a ne jenom o "Masarykismus". Jistě ne nadarmo se v poslední době prý v nejoficielnějších kruzích mluví velmi nervózně o tom, že se "antisocialistická oposice v Československu opět aktivizuje".
- oo V dubnu byla v Motreux založena UNIE ATHEISTŮ. Je to švýcarská sekce mezinárodního spolku, který byl před několika lety založen ve Francii a který dnes čítá na 400 členů. Unie prý chce spojovat všechny ty, kteří považují Boha za mythus. Presidentem švýcarské sekce je G.Bulliard, který bude v Lausanne organisovat mezinárodní kongres atheistů.

Ú V A H Y - D O K U M E N T Y

NA OKRAJ OTÁZKY:ČO PRV-DEMOKRATIZÁCIU ČI FEDERÁCIU?

/Článok,ktorého autorom je J.Kozmas,bol uverejnený v časopise NAŠE SNAHY 2/1974./

Niektorí naši Slováci sa akosi nechoú,pozreť skutočnosti priamo do tváre a vyvodíť z toho vyplývajúce dôsledky.Naviac,ak je ich pohľad zakalený nacionalizmom,v skutočnosti ani nie sú schopní hodnotiť udalosti reálne.Takéto myšlienky som mal pri čítaní článku L.Benačku v Horizonte č.1-74,v ktorom reagoval na moje poznámky k vývoju na Slovensku v roku 1968./Naše Snahy č.5/73 a Správy ČSKP č.11/12-1973/.

Nazdávam sa,že pri tejto príležitosti bude užitočné keď doplním svoj predchádzajúci príspevok v Našich snahách o niektoré skutočnosti,ktorými chcem zdôrazniť nepravdivosť Kirschbaumových a tiež zároveň Benačkových záverov.

Nechajme hovoriť fakty.Sociologické prieskumy na Slovensku v roku 1968 ukazujú zaujímavé skutočnosti.V apríli 1968 na otázku,čo je najdôležitejšie na Slovensku urobiť,55% opýtaných odpovedalo:federalizovať.Koncom júla 1968 sme zistili prekvapujúci trend;toto percento kleslo na 16%! Takmer 80% respondentov udalo,že úlohou č.1.na Slovensku je demokratizácia,potom federácia.Odpovede boli motivované jednak kampanou,ktorá vznikla v Kultúrnom živote-/najprv demokratizácia,potom federácia/ a jednak vnútro i zahranično-politickou situáciou.To však neznamená,že národ na Slovensku nechcel federáciu-naopak!Už v spomínanom júlovom prieskume v r.1968 sa 96% opýtaných vyslovilo za federáciu/zvyšok mal rôzne ďalšie predstavy,včítane osamostatnenia Slovenska/,lebo v tomto videli najrozumnajšiu možnosť ďalšieho súžitia s českým národom v spoločnom štáte.Ľudia na Slovensku očakávali štát prebudovaný na základe naprostej narodnej rovnoprávnosti.Výhody spoločného žitia s českým národom udávali rôzne-napr.že ide o dva historicky si navzájom blízke národy;spoločenské,hospodárske u kultúrne dôvody,lepšie využitie rezerv obidvoch národov,lepšie medzinárodne postavenie atď.

Je len prirodzené,že súčasné vedenie KSČ vo svojich analýzach túto tendenciu najprv demokratizovať,potom federalizovať,pripisuje slovenskej reakcii a pravicovým silám na Slovensku.Keď som na jar 1970 naposledy rozprával s posledným šéfredaktorom Kultúrneho života Jožom Bôbom,bol tento už na nútenom odchode aj z bezvýznamného miesta v televízii-a to ešte pred príchodom nového riaditeľa,známeho biľakovca Michala Pechu.Dôvod:už spomínaná politická línia Kultúrneho života v r.1968.Hoci normalizátori odsužovali Kultúrny život aj z iných dôvodov,horeuvedená kampan v tomto časopise priťažila bývalým pracovníkom Kultúrneho života najviac.

Podobne je nepravdivý názor,ktorý niekedy badať aj v českom tábore,kde jednostranne označujú Čechov v roku 1968 za demokratov a Slovákov za federalistov.Tento názor je výsledkom pohľadu z diaľky,pohľadu veľmi povrchného a takýto vývoj na Slovensku sa možno javil pozorovateľovi v Prahe,kde skutočne v r.1968 sa necítila adekvátna podpora zo Slovenska v boji za demokratizáciu spoločnosti.Hoci Slovensko pohyb proti Novotného stalinizmu začalo,slovenská iniciatíva vtedy chýbala;nemohla sa ešte prejavíť,presnej-

šie povedané, nebolo jej dovolené sa prejaviť. Bola dusená, znemožňovaná a "držaná na uzde" vtedajším politickým vedením na Slovensku. Je to tak trochu irónia osudu, pretože predchádzajúce vlny uvoľnenia boli vždy oveľa silnejšie na Slovensku/1956, 1963/ a dokonca i začiatok tzv. československej jari podstatne ovplyvňovala slovenská reprezentácia na čele s Dubčekom.

Federácia vznikla i napriek okupácii a podľa L. Beňačku vinu na tom, že nie je taká, aká mala byť, majú Česi a Sovieti. Nevieť prečo, dokonca aj Sovieti, ak oni majú čosi podobného doma. Ale či sú Česi na vine, to vyvrátil L. Beňačkovi sám Horizont z decembra 1973. V tomto čísle autor objektívne analyzoval, ako sa osvedčuje federácia: "Ak za éry Novotného chceli v Bratislave vyasfaltovať dláždené námestie, nemohol o tom rozhodnúť ani MNV, KNV ani SNR, ale rezortné ministerstvo v Prahe. To isté, pravda, platilo povedzme aj o Plzni. Lenže v Plzni sa tento "demokratický centralizmus" ako systém štátnej moci kritizoval ako kumunistický nezmysel, v Bratislave sa obdobná politická kritika znásobovala národnou citlivosťou. Ak zostane u uvedeného príkladu, federácia vytvorila predpoklady, aby o asfaltovaní ktoréhokoľvek námestia od Malaciek až po Svidník rozhodoval formálno-právne rezortný šéf slovenského ministerstva v Bratislave. Ale politické rozhodnutie aj potom zostalo v tých istých rukách. Kým za Novotného politický súhlas k podobným akciám si pražský minister musel vyžadať od príslušného šéfa oddelenia sekretariátu ÚV KSČ, zatiaľ dnes bratislavský minister musí si nechať odsúhlasiť akciu u federálneho ministerstva a politicky sa váliť prostredníctvom sekretariátu ÚV KSS u toho istého/zavše je to skutočne tá istá osoba/šéfa oddelenia ÚV KSČ v Prahe. Taká je totiž politická náplň federácie v systéme, v ktorom si vedúcu úlohu vo všetkých oblastiach prisvojila jediná politická strana, organizovaná na základe tzv. demokratického centralizmu, ktorý nie je demokratický, ale o to viac centralistický.

Národ, alebo spoločnosť sa môžu slobodne rozvíjať iba v demokratických podmienkach, organizačná štruktúra štátu je akoby vrchný odev, ktorý - ak je potrebné - si nároky slobodne a podľa potreby upravujú. Systém, ktorý je teraz v CSSR je typický tzv. byrokratický centralizmus po sovietskom vzore. Je rovnako nepriaznivý ako pre český, tak pre slovenský národ. Znovuzrodenie demokratického centralizmu/tedy byrokratického centralizmu/ bola najdôležitejšia úloha pre československých a sovietskych normalizátorov po auguste, pretože iba takto môže tento režim spoľahlivo fungovať. Riadenie a informácie sú vertikálne a každá tendencia k horizontálnemu prúdu je v tomto systéme okamžite likvidovaná. Napr. vo vnútri strany je trestaný každý pokus o dorozumenia napr. medzi základnými organizáciami/frakčná činnosť/. Vasil Bilak na zasadnutí ÚV KSS 18. júla hovorí: "Osobitne upozorňujem, že tzv. horizontálna informácia, ktorá sa u nás začína uplatňovať a ktorá môže narobiť veľa zla, mohla by viesť do našej straníckej práce veľa chaosu. Napr. KV strany niečo prijme, rozošle a žiada podporu od ostatných okresov a krajov... Tento systém je veľmi škodlivý, pretože môže dezorientovať stranícke rady. Potrebné informácie treba čerpať a žiadať z ÚV KSČ alebo ÚV KSS."

Opätovné zavedenie demokratického centralizmu bolo preto pohrebnou piesňou aj pre normálnu a predpokladanú činnosť národných vlád v ČSSR. A preto teda Slováci musia opäť chodiť do Prahy - do centra.

Bolo by nosením dreva do lesa spomínať, že v republike Slováci žili 50 rokov v nerovnoprávnom postavení. Treba však povedať, že za éry Antonína Novotného to bolo najhoršie. Pracoval som dlhší čas v centre a mal som možnosť vidieť tieto tendencie na vlastné oči. Novotný bol otvoreným nepriateľom slovenských záujmov a slovenských národných práv. V roku 1960 chcel všetko slovenské "vygumovať" a všetky slovenské organizácie "spobočkovat". Neskôr zmenil taktiku a povolil vo veľkom vznik rôznych slovenských inštitúcií, znovuoobnovených s tým, že "Slovensko je vaše, ale republika naša". Toto všetko si žiada samostatný rozbor, podobne ako skutočnosť, že zrod federácie bol z rôznych dôvodov neľahký. Je však hrubým obchádzaním skutočnosti tvrdiť, že sa myšlienka federácie stretla na českej strane s úplným nepochopením. Slovenský národ nemusel mať obavu z demokracie, obavu, že by demokraciou väčšina proti menšine mohol utrpieť. Každému, kto len trochu sledoval prípravu zákona o čs. federácii bolo známe, že bola dohodnutá zásada, podľa ktorej bude znemožnená majorizácia slovenského národa vo všetkých oblastiach.

Laco Benáčka píše, že urážam národ, ak tvrdím, že bojovníkmi za federáciu boli na Slovensku najkonzervatívnejší predstavitelia KS na čele s Vasilom Biľakom. Nemyslím si, že urážam národ, ak som upozornil na jeho politickú múdrosť, keď som konštatoval, že nenaletel ľuďom, ktorí sa snažili národu dokazovať, že prvoradú úlohou je najprv vytvoriť federáciu. Národ rýchlo pochopil, že federácia je iba časť z celkového demokratizačného procesu a rýchlo odhalil tých, ktorí federáciu stavali ako hlavný cieľ - v skutočnosti jediný - za ktorý momentálne bojovať.

Pozrime sa bližšie a konkrétnejšie na taktiku Vasiľa Biľaka v tomto období. Na jar, keď už dokonca SNR vypracúvala prvé návrhy federatívneho usporiadania, V. Biľak federáciu odmietať. V tomto období poskytol Biľak redakcii časopisu Kvety rozhovor, v ktorom doslova hovorí: "Náš asymetrický model... vyžaduje nesmierne presné právne formy a veľmi čestných ľudí, ktorí tento model naplňujú. Inak sa deformuje. A došlo k značnej deformácii tohto modelu.... Teraz bude treba vynaložiť veľké úsilie, aby sme dali tomuto nášmu modelu /zdôraznil J.K./ nejakú solidnú marxistickú tvár". O federácii teda ani zmienky, asymetrický model bol podľa neho správny, len nesprávni ľudia ho deformovali a treba ho len vylepšiť. Je to mimochodom typická novotnovská fráza - všetko je u nás dobré, len to treba vylepšiť; naša ekonomika bola dobrá, len ju bolo treba zdokonaľiť, atď. Neskôr Vasil Biľak taktiku mení, presne tak, ako sa menila verejná mienka na Slovensku. Jeho názory totiž vždy boli v rozpore s verejnou mienkou. Na májovom zasadnutí ÚV KSS Vasil Biľak už rozpráva ináč: "V našich slovenských podmienkach ostáva stredobodom pozornosti demokratizácie v súčasnom období riešenie národnostnej otázky. Náš ÚV KSS a SNR sa jasne vyslovili za federatívne usporiadanie našej spoločnosti...". Prečo chcel v "našich slovenských podmienkach" riešiť národnostnú otázku? Dala sa táto otázka riešiť len v slovenskom ohraničení? Nepoviem, ak by chcel riešiť maďarskú alebo ukrajinskú otázku. Biľak sa snažil celé to demokratické kvasenie a vývoj zúžiť do jedného cieľa - riešenie národnostnej otázky. Inými slovami - holúbkovia, chcete demokraciu?

Už ju aj robíme, ideme predsa robiť federáciu. Na tom istom zasadnutí v záverečnom slove Biľak o.i. zase povedal: "My na Slovensku sme dnes nazývaní konzervatívami, zmrazovačmi obrodného procesu. Keby si tí "tiežteoretici" a veľkí obrodári/tela progresivisti v ÚV KSČ, pozn. J.K./ dali aspoň toľko námahy a seriózne dešifrovali, čo je vlastne progresívne a čo konzervatívne, ... Toto naše plénum... má poslúžiť aj tomu, aby si niektoré horúce hlavy uvedomili, že nemôžu a už nikdy nebudú môcť robiť v Československu politiku bez Slovenska, a že Slovensko tu má a bude mať svoje slovo a chce, aby jeho mienka o ďalšom vývoji v strane a v štáte bola plne rešpektovaná. Situácia je zložitejšia a nebezpečnejšia, ako sa mnohým javí". Táto posledná veta ho odhalila. Pár dní neskôr na zasadnutí ÚV KSČ sa už otvorene vyhrážal, že ak vývoj pôjde v Prahe tak ako doteraz, sme odhodlaní na všetko a socializmus si na Slovensku rozbiť nedáme. Povedal tiež: "Keby sa mal zjazd KSČ pripravovať v takejto atmosfére, aká je dnes, tak to môže nielen znamenať rozbitie KSČ, ale aj Československa /zdôraznil J.K./ Biľak bol teda odhodlaný urobiť všetko, len aby zabránil obrodnému procesu, demokratizácii, mimoriadnému zjazdu, slobodným voľbám, nebezpečným myšlienkam, ktoré sa šírili z Prahy. Preto tak hovoril na zasadnutí ÚV KSS.

Ak bližšie analyzujeme Biľakovu koncepciu, vidíme, že si z Akčného programu vybral iba jednu časť - vyriešenie národnostnej otázky. Ostatné časti Akčného programu, to bol "pravícový oportunizmus". Takto to však v roku 1968 nazvať nemohol, vystúpiť proti Akčnému programu znamenalo byť súčasne odporcom pojanuárovej politiky a jeho kariéra by skončila možno spolu s Novotným, alebo trebárs už s Michalom Chudíkom. Angažovanie sa za slovenskú otázku bolo nielen v intenciách Akčného programu, ale bola to i výborná možnosť útočiť na tzv. progresistov v ÚV KSČ bez rizika konzervatívneho opuncovania a jeho útoky za práva Slovenska mali teda úplne iný zmysel.

Ako som už spomenul, demokratizačný vývoj sa na Slovensku oproti Čechám oneskoroval. Nie je pravda, že sa vývoj na Slovensku rútil ponad hlavy konzervatívov, tento výraz by sme skôr mohli použiť pre pražské prostredie. Púť na Bradlo a na Devín, aktivita zväzov a pod., to bolo málo, bolo to nekonceptné a nemohlo v žiadnom prípade ohroziť vtedajšiu moc na Slovensku. Ak mal však Biľak v tomto období na Slovensku z niečoho obavy, tak to bola najmä aktivizácia býv. Demokratickej strany Slovenska a čiastočne Diela koncilovej obnovy. Obavu mal tiež z rodiacej sa aktivity Strany slobody a Strany slovenskej obrody - a prirodzené z tendencie najprv demokratizovať a potom federalizovať. Situáciu mal však Biľak stále pevne v rukách. V tzv. poučení môžeme teraz čítať: "Na Slovensku boli konečné ciele pravícových a protisocialistických síl totožné so zámermi pravice v českých krajoch. Avšak vo vedení ÚV KSS ... sa sformovali sily, ktoré húževnato bojovali proti činnosti pravícového a protisocialistického bloku. Pravícovým silám na Slovensku sa do augusta 1968 nepodarilo úplne sformovať svoje rady na organizovanej a ucelenej platforme. Svoj podiel na tom malo zdravé jadro vo vedení strany, na čele s Vasilom Biľakom...."

oo Zasluhou nemeckého televízneho vysielania ZDF-Magazin jsme nedávno poznali zástupce nejmladší generace ruských disidentů - JEVGENIJE KUSEVA. Připomněl osobitým způsobem účinek, jaký mělo politicky uvolněné vysílání československého rozhlasu na jaře 1968 na široké vrstvy v SSSR a zdůraznil skutečnost, že lidé se tam čím dále tím více přestávají bát a čím dále tím méně věří tomu, co se jim předkládá.

NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ NSR V ROCE 1973.

Jevy probíhající ve světovém a zejména evropském národním hospodářství se staly v posledních letech prvořadým problémem. Jsou ovšem poměrně složité a přesto, že se každého dotýkají, málokdo se v nich dosti dobře vyzná. Abychom je našim čtenářům poněkud přiblížili, přinášíme následující rozbor vypracovaný na základě úvahy uveřejněné v březnovém čísle časopisu VDI, v němž se snažíme osvětlit současné ekonomické problémy na konkrétním příkladu loňského vývoje v NSR. Shledali jsme tento příklad vhodným proto, že NSR je zemí pro současné evropské hospodářství nejcharakterističtější a nejvíce udávající ton.

Na začátku mocný vzestup.

Začátek roku 1973 se v NSR vyznačoval vzrůstající hospodářskou konjunkturou, zatímco konec tohoto roku končil opodstatněnými obavami z možné hospodářské krise. Tato radikální změna byla vyvolána neúpros-nou restriktivní hospodářskou politikou vlády NSR. "Krizový" akcent však dostala teprve částečným naftovým embargem Arabů vůči průmyslo-vým zemím Západu. Oboje dohromady způsobilo ke konci roku 1973 v NSR úplně novou kombinaci konvenčního ochabování konjunktury při nedo-statku energie, jejíž "léčení" bude asi mimořádně těžké.

Po započetí nové vzestupné fáze hospodářské konjunktury na jaře roku 1972 byl v únoru 73 konstantován "opět silně přibývajícím růst", jakož i "tak jako dříve neuspokojující cenový vývoj"/rozuměj smě-rem nahoru/. Vyvstaly proto obavy, že další přibývání konjunktury po-vede k dalšímu zvyšování cen. K tomu se ještě v únoru 1973 přidal mezinárodní měnový neklid, vedoucí k enormnímu přílivu cizích deviz do NSR. Tento neklid následoval pouze půl roku po velké měnové krizi vzniklé slabostí britské libry, což vedlo k velkému přílivu peněz do Západního Německa a k zavedení administrativních opatření k zamezení tohoto nežádoucího přílivu. Útěk od z devalvace podezřelého dolaru k marce, "podezřelý" z revalvace, vedl k tomu, že během několika málo dní "zaplavily" dolary v protihodnotě 19 miliard marek Západní Německo.

Německá spolková banka musela proto dle tehdy platného systému pevných směnných kursů tyto dolary koupit za své marky a tím zvyš-ovala jednoduše řečeno, likviditu ve vlastní zemi. V této době, tedy v únoru 1973, konjunktura, t. j. vytížení hospodářských kapacit, zaměstna-nost a zásoby zakázek v průmyslu atd., již dosáhla únosného maxima. Zakázek ze zahraničí však stále silně přibývalo. Proto se německá spolková vláda rozhodla 17.2.1973 zavést 1. program tlumení konjuk-tury obsahující různá administrativní opatření jako např. stabilizač-ní půjčku státu ve výši 4 mia DM, jejíž výtěžek byl "zmrazen" u spol-kové banky, stabilizační odvod ve výši 10% ze zdanitelné částky všech zdanění podléhajících korporací a daňových poplatníků s ročním příj-mem nad 100.000 DM/svobodní/ a 200.000 DM/ženatí/ atd. Tento pro-gram tlumení konjunktury byl dosti mírný. Hlavně mu chyběl úhelný pi-líř, totiž "zahraničně hospodářské zajištění", tedy ochrana proti zmaření vlastních protiinflačních opatření vlivy ze zahraničí. Peněžní a úvěrová politika nemohla proto být prováděna dost restriktivně. Proto zůstala opatření 1. programu tlumení konjunktury v důsled-ku masivního přílivu deviz ze zahraničí bez účinku na inflaci, t. j. na růst cen a znehodnocení peněz. Spolková banka vella beznadějný boj proti narůstající likviditě, t. zn. množství oběživa u bank a v hospodářství. Ačkoli byla opatření proti přílivu dalších deviz do NSR zesílena, proudily další peníze do země, v očekávání, že s markou při její revalvací nabudou na hodnotě. Spolková banka proto jako

jedině účinné opatření proti dalšímu přílivu nežádoucích deviz rozhodla 2.března 73 zavřít devizovou bursu a zastavit tak další nákup deviz. Tato její povinnost odpadla definitivně 12.3., kdy se některé země EHS -NSR, Francie, Belgie, Lucembursko a Holandsko- rozhodly "držet" pevné směnné kursy pouze mezi sebou, zatímco vůči ostatním měnám nechat volně se pohybující směnné kursy, vždy dle vztahu nabídka-poptávka těchto měn. K tomuto "floatingovému bloku" se pak připojily Dánsko, Norsko a Švédsko.

Přechod k volným směnným kursům/floatingu/.

Nejdůležitějším následkem floatingu je, jak již řečeno, odpadnutí závazku kupovat/prodávát/ cizí měny za pevné směnné kursy. Útěk z dolaru do marky nevedl, proto již k přílivu dolarů, nýbrž k změnám směnného kursu ve smyslu zdražení "nákupní ceny" marky vůči dolaru, /tedy prakticky k revalvací marky/. Uvolnění směnného kursu marky vedlo do konce července 1973 k revalvací/zhodnocení/marky o více než 20%.

Německá spolková banka uvolněním kursu marky získala větší svobodu jednání. Učinila další opatření k zvýšení úroků a k omezení likvidity bank, čímž přivodila prudký vzrůst všech druhů úroků; tím utlumila další zvětšování množství oběživa v hospodářství a množství peněz v užším slova smyslu/peníze v hotovosti a krátkodobé vklady u bank/lokonce zredukovala. Přes přechod od pevných směnných kursů k volným kursům/čímž byl zvětšen prostor pro restriktivní hospodářskou politiku/, se však nadále projevovaly alarmující příznaky zotřování se inflační situace. Ceny a mzdy prudce vzrůstaly bez náznaku nějakého ochlazování "přehřáté" konjunktury. V dubnu 1973 proto vedoucí národohospodářské instituty NSR nabádaly k zavedení dalších tlumících opatření. 9.května proto Spolková vláda vyhlásila 2.program tlumení konjunktury, aby-jak formulovala- "zabránila další eskalaci cen se všemi z toho vzniklými hospodářskými, finančními a neblahými společensko-politickými důsledky a aby tak dosáhla nutné změny v tendenci narůstání cen".

Vedle zdrženlivé státní investiční politiky menších daňových úprav obsahoval tento 2.program tlumení konjunktury zavedení investiční daně ve výši 11%, zrušení degresivních odpisů atd. Od zavedení tohoto programu stálo hospodářství NSR pod silným tlakem restriktivních opatření, který se v následujících měsících ještě stupňoval. K finančním a peněžně-politickým opatřením přistoupilo i stupňující se zhodnocování marky; po již zmíněném zhodnocovacím efektu vůči dolaru přes 20% následovalo "konvenční" zhodnocení marky/revalvace/ o 3% v polovině března a o dalších 5,5% koncem června. V celku byla hodnota marky k tomuto datu o 22,4% vyšší než průměrná hodnota ostatních měn ke konci roku 1972. Znamenalo to zhoršení cenové konkurenceschopnosti německého exportu a vedlo to svým způsobem rovněž k tlumení poptávky v tomto sektoru německého hospodářství.

Kritika stabilizační politiky.

Kumulace nařízených omezení/restrikcí/ byla tak nezvyklá, že někteří mluvili o "zabití" konjunktury. Při takovéto kritice je však třeba rozlišovat mezi zájmovou kritikou a kritikou věcnou. Stabilizační politika tohoto druhu je vždy určité části postižených nepříjemná a částečně je i riskantní. Vyslovují-li tito postižení /např. exportující podniky/kritiku z těchto důvodů, pak ji nelze přehlédnout, avšak není dobře ji přehodnocovat.

Ve shrnutí lze říci, že snižování poptávky/konjunktury/může být účinným prostředkem stabilizační politiky/stabilizace cen a mezd/ jen tehdy, poskytuje-li celková hospodářsko-politická struktura dostatek možností k tomu, aby ceny a náklady, včetně mezd, náležitě reagovaly/rozuměj směrem dolů/; tedy může-li zajistit, že snížení poptávky povede i k zastavení růstu cen a mezd. Možnost zajistit administrativními opatřeními větší reakceschopnost cen a nákladu /hlavně mezd/, je však krátkodobě velmi omezena.

Přelom v konjunkturu.

Již před začátkem naftové krize bylo možno zřetelně pozorovat, že křivka konjunktury se začíná zplošťovat. Poptávka ze zahraničí, i přes značné zhodnocení marky, sice ještě dále narůstala - avšak vnitrozemská poptávka po průmyslových výrobcích, hlavně investičního charakteru, se začala, po ohlášení druhého stabilizačního programu, zmenšovat. Přesto neznamenal tento nový vývoj ještě do podzimu žádné ubývání zásob objednávek, nýbrž pouze nezvětšování se těchto rezerv. Avšak dále snížený růst produkce již přestal stačit k plnému vytížení výrobních kapacit, tak rozsáhle zvětšených v průběhu předchozího zvýšeného růstu konjunktury.

Stoupání zahraniční poptávky, i když již méně příkré, způsobilo, že v dalším průběhu roku bylo dosaženo mimořádně velkých přebytků exportních výtěžků. Počet zaměstnaných však již stagnoval, nezaměstnanost stoupala, počet volných míst se zmenšoval.

Vzestup cen a mezd pokračuje.

Očekávaný účinek restriktivní politiky na poptávku, zaměstnanost a výrobu se dostavil ihned; ne tak u cen a nákladů. Růst cen u průmyslových výrobků se dokonce ještě urychlil a dosáhl v říjnu 73 vysoké míry 7,2%, která byla dokonce ještě vyšší, než stejná míra růstu cen spotřebního zboží. Přispíval k tomu rychlý růst cen na světových trzích, který trval po celý rok 1973. Jako vždy však největší "zásluhu" na růstu cen měl růst mezd, který se nepřetržitě pohyboval kolem 12%, ačkoliv růst produktivity práce/produkce za hod./ ve stejném údobí byl nižší. Tlak mezd na ceny ještě jednou zesílil, když koncem srpna začaly v kovodělném průmyslu spontánní neregulární stávky za vyšší mzdy, jako důsledek nízkého zvýšení mezd/8,5%/ vyjednaného mezi svazy zaměstnanců/odbory/ a zaměstnavatelů na začátku roku.

Naftové embargo vyvolává obavy z krize.

Vývoj po říjnu 1973 stál zcela ve znamení naftové krize, vyvolané částečným embargem dovozu nafty do NSR a Západní Evropy. Od té doby se vyhlídky na zlepšení hospodářského vývoje podstatně zhoršily. Vzniklá "náhlada" měla svůj vliv na celé hospodářství, což vedlo k dalšímu zesílení již existujících tendencí zeslabování hospodářské konjunktury. K tomu se přidal - tak jako vždy v nejistých dobách - zvýšený sklon ke spoření, tedy k ukládání větší části příjmu a k snižování vydání, jakož i nutné větší výdajové položky za zanečně zdraženou naftu, benzin, topný olej, což všechno dohromady znamenalo další zmenšení všeobecné poptávky. Účinek na zaměstnanost byl rychlý: v prosinci bylo v NSR již 486.000 nezaměstnaných a 161.000 pracujících se zkrácenou pracovní dobou. Ke konci roku se počet vnitrozemských objednávek dále snížil, objednávky ze zahraničí však i nadále přibývaly. Lze si to vysvětlit tím, že začátkem listopadu došlo k devalvaci marky, jako zpětný odraz zhodnocení dolaru, čímž se zlepšily cenové podmínky pro německé exportní zboží. V poměru k ostatnímu světu činilo v lednu 1974 zhodnocení marky již jen 11% oproti 22% ke konci července 1973; kleslo tedy o polovinu.

Bilance roku 1973.

Jak již v úvodu uvedeno, byl rok 1973 v hospodářském ohledu pozoruhodným rokem v poválečném Západním Německu. Několik skutečností ospravedlňuje tento úsudek:

- Rok začal s vyhlídkami na prudký hospodářský růst, konec roku končil očekáváním krize.
- Mezinárodní měnové krize, přechod k blokovému floatingu, dvě konvenční revalvace marky s následným částečným efektem devalvace marky.
- Dotud nepoužitá restriktivní politika s cílem, najít cestu k snížení míry růstu cen; při tom bylo dosaženo rekordní výše úrokové hladiny.
- Zcela nová zkušenost hrozivého akutního nedostatku energie, vzniklého jistým druhem násilí se strany arabských dodavatelů nafty; cenovými důsledky naftové krize byly zmařeny naděje na větší stabilitu cen.

Vyhlídky na rok 1974.

Odhad hospodářského vývoje v roce 1974 je na začátku roku, po naftové krizi, velmi nejistý. Dle současného stavu informací lze sotva počítat s tím, že dojde k omezování výroby v důsledku nedostatku nafty, resp. energie. Přesto však nelze úplně eliminovat určitý "šok poptávky" z naftové krize. V roce 1974 proto nebude dosaženo růstu hrubého národního důchodu ve výši 3%, jak bylo ještě na podzim 1973 předpovídáno. Růst cen spotřebního zboží však v každém případě dosáhne ročního přírůstku nejméně 8%. Očekává se též zvětšení počtu nezaměstnaných, avšak ne v takové míře, aby vznikly nadměrné obavy o pracovní příležitosti.

J.K.+O.G.

o o o o

- oo O AMERICKÉ TELEKOMUNIKAČNÍ DRUŽICI AT&T je možno říci, že je skutečně víceúčelová; bude přenášet několik televizních programů najednou do řady států. V Paříži se počítá například s tím, že nemocný, řekněme na Aljašce, se posadí před kameru a lékař-specialista v USA, tisíce kilometrů odtud, určí na příjmu diagnózu. Družice bude rok "zakotvena" nad Galapažským souostrovím, další rok nad Viktoriiným jezerem v Keni. Pro Afriku a Indii bude vysílat speciální výchovné programy o výživě, hygieně, zemědělství a family planningu.
- oo Novému PRIMÁTOVI ANGLIKÁNSKÉ CÍRKVE a canterburskému arcibiskupovi Mgr Donaldu Cogganovi je 64 let. Po studiích na universitě v Cambridge se stal v r. 1934 vikářem v Londýně. Před svým jmenováním působil třináct let jako arcibiskup v Yorku. Mgr Coggan je znám jako bojovník proti pornografické literatuře a proti násilí ve filmu a v televizi. Aktivně se účastnil též protestních kampaní proti atomovým pokusům. Je ženat a má dvě děti. V soukromí je naruživým zahrádkářem a automobilistou.
- oo K mezinárodnímu setkání mládeže v TAIZÉ pořádají společnou výpravu naši mladí švýcarští přátelé ze skupiny FORUM 70 ve dnech 5. až 8. července. Kdo z našich mladých krajanů by měl zájem se připojit přihlašte se urychleně na adrese FORUM 70, Postfach 800, 8022 Zürich.

KADDÁFIHO TŘETÍ MEZINÁRODNÍ TEORIE.

15.dubna 1973 oznámil v libyjském městě Zuwárat předseda Libyjské Revoluční rady Muammár al-Kaddáfi začátek tzv. "kulturní a lidové revoluce" v Libyi. Přednesený projev se značně odlišoval od předchozích vystoupení plukovníka Kaddáfiho, které zpravidla překypovala revolučním optimismem. Účastníci zuwáarské manifestace byli svědky velmi přísné kritiky libyjské společnosti a celého dosavadního průběhu revoluce, započaté státním převratem 1. září 1969. Kaddáfi poukazoval na nedostatek zájmu o službu v armádě, která není s to, čelit nepříteli i přes obrovské množství moderních zbraní, které má k dispozici. Technici, lékaři a vůbec školený personál vyhledávají zaměstnání výhradně v Bengazi a Tripolisu a odmítají pracovat ve vnitrozemských oblastech. Libyjci dávají přednost studiu v zahraničí a projevují malé porozumění pro arabské kulturní hodnoty a islam. Stěžoval si také na množství se případy vážného ohrožení veřejného pořádku, od drobných dopravních nehod k násilí a krádežím. Bylo proto třeba opětně vybavit zbraněmi policii, jejíž odzbrojení v prvních dnech po revoluci se ukázalo předsčasným. Cesta k nápravě podle plukovníka Kaddáfiho, spočívá v programu o 5 bodech, jehož uskutečnění má tvořit generální linii "opravdové revoluce":

- 1/ Stávající zákony musí být zaměněny zákony inspirovanými principy koranu a islamského zákonodárství.
- 2/ Musí dojít k očištění veřejného života v Libyi od všech neduhů a úchylek, které představují protirevoluční síly. Každý, kdo hovoří o komunismu, marxismu, ateismu, každý člen muslimského bratrstva, který provádí tajnou činnost, a každý, kdo provádí propagandu pro západní země nebo obhajuje kapitalismus-bude uvězněn.
- 3/ Lid musí být vyzbrojen k obhajobě revoluce a musí mu být vrácena svoboda, která mu byla upírána více než 400 let.
- 4/ Musí být provedeny správní reformy, aby úřady sloužily lidu a jeho zájmy se neztrácely v kancelářích, a musí být přijata rázná opatření, aby případy přijímání úplatků se nevyskytovaly a byl co nejdříve vykořeněn názor, že v nepřítomnosti nadřízeného není zapotřebí dělat nic a nebo jenom málo.
- 5/ Musí být poskytnuta všestranná podpora šíření myšlenek islamu. Revoluce 1. září 1969 měla své zdroje v islamu a musí z nich nadále vycházet.

Celé vystoupení Kaddáfiho bylo prostoupeno неотředitelným přesvědčením, že libyjský národ jako vůbec všichni Arabové mohou silnou vírou porazit všechny své nepřátele, jejichž převaha pramení pouze z materiálního bohatství a technické nadřazenosti.

Následující den po tomto vystoupení Kaddáfi opakoval, že v Libyi už opravdu začala "kulturní a lidová revoluce", pro kterou uplynulé tři roky byly pouhou předehrou. Přiznal, že doposud libyjský lid stál stranou revoluce a její dosavadní průběh závisel téměř výhradně na avantgardě, která ji provedla. Od září 1969 vedoucí činitelé sice hovořili o libyjském lidu jako hnací síle revolučního procesu, ale reálná účast lidu na řízení státu existovala jenom v programovém prohlášení. Změny ve státním aparátu se omezily na odstranění několika desítek vedoucích politiků a rovněž většina zákonů zůstala v platnosti. Značná část libyjské byrokracie a libyjské inteligence byla formována v učilištích západních zemí a Kaddáfiho emocionálně laděná vystoupení, prosycená nostalgií po staré arabské slávě, se silným náboženským nádechem a zanícením, jí byla vzdálena. Vzdělaní libyjci odvykli prý náboženskému pietismu a puritanismu, jehož nadšeným hlasatelem se Kaddáfi stal.

A Kaddáfi se nespokojuje pouze vyhlášením "kulturní revoluce", ale předkládá s nesmírným zánícením všem Arabům, všem muslimům a vlastně celému světu své vlastní "řešení" současných problémů pod názvem Třetí mezinárodní teorie. Proč právě Třetí mezinárodní teorie? Protože jsme svobodní, odpovídá Kaddáfi. V minulosti libyjci nepotřebovali myslet, neboť za ně myslil kolonialismus. Proto také neměli teorii, ani ji nepotřebovali, ale výstavba nové společnosti vyžaduje vypracovat vlastní metodu a znát cestu, kterou Libye bude sledovat. Základy této teorie nejsou ničím novým a neslýchaným. Její duchovní kořeny se nacházejí podle libyjských teoretiků především v Bandungské konferenci, na které řada států odmítala napodohování jak teorií vlastních kapitalistickým státům Západu, tak i teorií marxistického socialismu a zdůrazňovala své vlastní duchovní zdroje, kulturní a náboženské hodnoty. V rámci Kaddáfího Třetí mezinárodní teorie je člověk chápán výhradně jako etická a morální existence. Toto výchozí stanovisko ústí v trýznění, které je v tomto bodě podiyuhodně totožné s tvrzením současných politických myslitelů křesťanských, že nejzákladnější problém současnosti je duchovního rázu a kořen veškerého zla ve světě spočívá v nedostatku víry v Boha. Největší světová tragedie nemá nic jiného než duchovní prázdnota a nejhorší nemoc, která ohrožuje člověka, je zoufalství, které je základním znakem naší doby a nepřitelem lidstva číslo jedna. Moderní člověk se nachází v naprosto zoufalé situaci. Materiální pokrok nejen že nevedl ke zlepšení lidí, ale naopak, podle Ghulama Azama, jednoho ze stoupenců této teorie, "nikdo nemůže popřít, že materiální pokrok vyústil v degradaci lidských mravů... a moderní člověk byl zredukován na divokou "inteligentní" bestii...".

Plukovník Kaddáfi je ovšem muslim a arab. Hovoří o "kulturní revoluci", ale výraz "kulturní" chápe jako převážná část arabských nacionalistů, pro které kultura představuje především soubor islámských etických a mravních norem a určitý světonázorový vztah ke světu a společnosti. Proto hlavní cíle kulturní "revoluce" jsou zaměřeny na převýchovu člověka a radikální změnu jeho politických postojů a společenských názorů, aby se co nejvíce přibližovaly zásadám vyjádřeným v koranu. Prvořadý význam je přisuzován provedení pedagogické reformy na arabsko-islamském základě, očistě knihoven od literatury, jež je svými zdroji vzdálena islamu a kriticky zaměřena vůči arabskému nacionalismu, jakož i rozhodnému boji proti "orientalismu", t.j. názorům zahraničních odborníků, zejména marxistických, na islam a arabskou kulturu.

President Kaddáfi předkládá i své pojetí socialismu. "Nejčastěji hovoří o islamském, arabském anebo "zdravém" socialismu. Tento jeho tzv. zdravý a jedině správný socialismus je ovšem něco zcela jiného než to, co si pod pojmem socialismus představuje kterákoliv socialistická teorie." Říkáme, že náš národ je hrdý na to, že byl první, kdo zavedl zdravý socialismus do světa, neboť Koran stanovil principy sociální spravedlnosti, které byly přijaty naším státem. Islam je náboženství spravedlnosti a pravdivý socialismus. Koran obhajoval socialismus dávno před Marxem a Leninem... Byl to islam, který zavedl sociální a ekonomický systém, jenž je daleko lepší než cokoli jiného, co bylo anebo bude obhajováno filosofy a vědci až do soudného dne." Hlavní dělicí čáru mezi vlastní interpretací socialismu a marxistickým či jakýmkoliv jiným socialismem definuje těmito body: 1. Základem arabského socialismu je náboženství, což je hlavní důvod proč je tolik vzdálen od materialistického aspektu komunismu a proč komunismus je nepřijatelný pro arabské země.

2. Arabský socialismus přijímá Koran za základ morální interpretace historického vývoje. V rámci Třetí mezinárodní teorie se kapitalismus jeví jako výsledek nesmírného zaujetí materiální stránkou života a přecenění ekonomických faktorů na úkor morálních principů.
3. Cílem arabského socialismu je pouze odstranění extrémů bohatství a chudoby.
4. Arabský socialismus zásadně odmítá myšlenku třídního boje a diktaturu proletariátu.

Není to však pouze islam, z něžž Kaddáfi vychází. V jeho názorech je patrný neobyčejně silný vliv nacionalismu, který on sám označuje za druhý základní zdroj Třetí mezinárodní teorie. Podle Kaddáfího budou všechny základní problémy arabských zemí vyřešeny jejich sjednocením. Arabskou jednotu charakterisuje jako nejvyšší formu arabského idealismu. Zdroj arabské jednoty hledá v srdcích arabského lidu, v nadšení a zápalu pro etické hodnoty. Sociální a ekonomické faktory nepovažuje za závažnější nežli hledisko náboženské a národní. V Kaddáfího nedocenování ekonomického faktoru se zrcadlí fakt, že Libye netrpí nedostatkem finančních prostředků, díky svým rozsáhlým naftovým zdrojům, kterých může využít pro růst sociální úrovně a rozsáhlou industrialisaci země.

Kaddáfího Třetí mezinárodní teorie je stotožňována s islamem. Ovšem vyvstává otázka, s kterou interpretací islamu. Názory zemřelého egypského prezidenta Gamála Násira o islamu a jeho roli v politickém životě byly charakterisovány mnohými islamskými teology jako protiislamské. A naopak, prezident Násir často hovořil o reakčním zneužívání islamu v řadě arabských zemí. Mnozí pozorovatelé jsou bezradní, jak odlišit mnohá tvrzení reakční organizace Muslimských bratří od Třetí mezinárodní teorie, neboť některá hesla a tvrzení se zcela prolínají. Muslimští bratři označují Koran za základní ústavu státu a Kaddáfi jej pokládá za směrnici závaznou pro duchovní a pozemský život člověka a za dokonalý návod pro všechny národy světa. Ale rozdíl přece jenom existuje. Plukovník Kaddáfi uznává vedle Koranu za další nejdůležitější zdroj své Třetí mezinárodní teorie Egypskou chartu národní akce a přebírá mnohé myšlenky Násira. V některých jeho projevech Libye vystupuje jako jediná správná udržovatelka Násirova odkazu a on sám o sobě hovoří jako o jednom z nejvěrnějších jeho stoupenců.

Ve snaze Kaddáfího získat další arabské země pro své pojetí arabské sjednocovací politiky a pro kulturní lidovou revoluci podle libyjského vzoru nelze vyloučit i osobní ambice. Spojením Libye s dalšími arabskými státy by Kaddáfi měl možnost mnohem většího vlivu na další politický vývoj celého arabského světa. Proto také kulturní revoluce nemá zůstat omezena jenom na Libyi; v jeho představách se jedná o celoarabskou záležitost a jednu z nevyhnutelných podmínek pro sjednocení arabských zemí.

Mínění o Kaddáfího "kulturní revoluci" a jeho Třetí mezinárodní teorii se rozcházejí. Na př. na konferenci islamské mládeže v Tripolisu nebylo jednoty o tom, co vlastně Třetí mezinárodní teorie představuje. Mnozí řečníci na konferenci popírali, že by to byla nová teorie a ztotožňovali ji zcela s islamem, který je první a poslední teorií pro lidstvo a proto se někteří přimlouvali, že by se mělo hovořit ne o Třetí mezinárodní teorii, ale o "První a poslední teorii", neboť kromě ní žádná teorie nemůže být správná. Nesporné však je, že politické postoje Kaddáfího a jeho Třetí mezinárodní teorie oživují militantní nacionalismus a náboženské tendence v arabských

zemích. Silnější důraz Kaddáfího na islam má nepochybně objektivní základnu v samotných podmínkách Libye, kde mnohem výrazněji ovlivňoval a formoval myšlení převážné části obyvatelstva a byl mnohem méně proniknut moderními myšlenkami, než je tomu v sousedním Egyptě, Tunisku nebo Alžírsku. Přehnané zdůrazňování islamského náboženství a přehnané idealistické výchozí principy však mohou blokovat správný přístup k vývoji libyjské společnosti a mají negativní vliv na utváření současné mezinárodní situace.

Zdali se Kaddáfího Třetí mezinárodní teorie prosadí v arabské praxi nám ukáže další vývoj. Nezapomínejme však, že Kaddáfí se nenachází v politickém vakuu ani po letošním dubnovém puči, který sice oslabil jeho osobní moc jako prezidenta státu, ale nezbavil jej funkce předsedy Revoluční rady. Příští rozvoj jeho názorů a politického programu bude nepochybně v mnohém ovlivňován dalším vývojem v arabských zemích. Vždyť i Nasir a řada jiných arabských předáků museli utvářet své názory v úzké návaznosti na politický vývoj jak v arabské oblasti tak i v ostatním světě.

J.Z.

ŠVÝCARSKO-REJDIŠTĚ VÝCHODNÍCH ŠPIONŮ.

Přehled špionážních afér ve Švýcarsku za posledních dvacet let ukazuje, že se tato země stala rejdištěm špiónů. Odborníci soudí, že pouze některé z těchto afér proniknou na veřejnost. Pohled na seznam odhalených špionážních případů dává najevo, že se jedná především o východoevropské komunistické zpravodajské služby, kterým jde ve Švýcarsku o získání nejen vojenských, ale i politických, hospodářských a jiných tajemství. - 12. prosince 1954 požádal Bundesrat čs. vládu o odvolání čs. vojenského přidělence pplk. Sochora, jeho pobočníka Korbela a řidiče Pokorného, protože zadávali špionážní úkoly švýcarským občanům. Zajímali se především o švýcarské vojenské předpisy a vývoj zbraní ve švýcarských podnicích. - 18. prosince 1958 byl zveřejněn špionážní případ Mata Vegh, legačního rady na maďarském vyslanectví v Bernu, který zorganizoval špionážní síť proti Švýcarsku a sousedním zemím. - 30. července 1958 byl během 24. hod. vykázan ze Švýcarska tajemník čs. vyslanectví Jaroslav Antoš, protože přiměl švýcarského nadporučíka Hansa Ulricha B. k tomu, aby předával za odměnu vojenské dokumenty a podával zprávy o švýc. výzbroji a vojenských zařízeních. - V dubnu 1959 musel do dvou dnů opustit Švýcarsko jeden úředník polského vyslanectví, neboť byl ve spojení s jedním Polákem, odsouzeným v kantonu Waadt za špionáž. - Rovněž v dubnu 1959 byl v Curychu zatčen jeden Němec, stojící v žoldu sovětské špionáže. V důsledku této aféry musel Švýcarsko opustit jeden úředník sovětského vyslanectví v Bernu. - 10. května 1960 byli v Curychu zatčeni Boris Frolov a Nikolaj Modine, oba příslušníci sovětského vyslanectví. Byli zatčeni při setkání s jedním agentem, který jim chtěl předat plány radarových zařízení švýc. armády a raketových základen v Západním Německu. Erolov a Modine museli neodkladně opustit Švýcarsko. - 7. října 1960 byl ze Švýcarska vykázan sovětský diplomat Vladimír Kourkurin, jelikož se snažil získat informace o švýc. obchodních firmách, o zbrojním potenciálu švýc. průmyslu a o politických názorech vedoucích hospodářských osobností. - 20. ledna 1961 byli zatčeni tři agenti čs. špionážní služby, vybavení diplomatickými pasy, ačkoliv nebyli příslušníky čs. vyslanectví. Jaký byl jejich špionážní úkol, nevyšlo nikdy najevo. Jako odvětné opatření byli v Praze zatčeni tři Švýčari, z nichž dva byli po intervencích propuštěni, jeden odsouzen na rok do vězení/aféra Schwarzenberger/. -

7.února 1961 se Bundesrat zabýval zatčením dvou Švýcarů pracujících pro východoněmeckou špiónážní službu. Oba dva měli za velké honoráře opatřit pro Východní Německo údaje o stavbě raket a elektronických zařízeních ochrany švýc.vzdušného prostoru. — 19.prosince 1961 protestoval Bundesrat energicky proti špiónážní činnosti příslušníků čs.vyslanectví Václava Smiška a J.Lise. Oba dva získali za 10.000 franků jednoho Čecha, který pracoval v jedné švýcarské velkofirmě, aby jim předal podniková tajemství z fyzikálního a chemického výzkumu. — 15.května 1962 byli odsouzeni dva východoněmečtí agenti, Karl Heinz Kalisch a jeho přítelkyně Rosmarie S., protože buďovali špiónážní síť. — 22.ledna 1962 byl v Basileji odsouzen k šesti letům žaláře čs.agent Václav Gonda, jehož správnou identitu nebylo možno zjistit; nazýval se i Franz Gattin. Byl odsouzen za vojenskou a politickou zpravodajskou činnost pro Prahu. — 15.března 1963 zatkla bernská policie bulharského spiona Borise Monoffa. — V červenci 1967 odsoudil nejvyšší soud kantonu Curych 70letou bývalou češku, která se provinila hospodářskou špiónáží. Byla odsouzena ke čtyřem měsícům vězení podmíněčně a k pokutě 10.000 franků. — V únoru 1966 probíhal před obvodním soudem v Curychu proces proti východoněmeckému špionu, spisovateli Hans von Oe., který byl odsouzen k 27 měsícům vězení a následujícímu vykázání ze Švýcarska. — 16.září 1966 byl také zatčen George W., Polák, který měl švýcarské občanství. Později byl odsouzen za špiónáž. Jeden funkcionář polského vyslanectví musel opustit Švýcarsko jako "persona non grata". — V červnu 1967 musel být vykázán ze Švýcarska Laszlo Istvan, tajemník maďarského vyslanectví, protože se provinil zakázanou politickou zpravodajskou činností pro svoji zemi. — 8.července 1968 zatkla curyšská kantonální policie v Klotenu východního Němce Dr.Bruno A., jehož poslání spočívalo ve verbování ve Švýcarsku žijících a pracujících atomových fyziků do služeb východoněmecké špiónáže. — V září 1969 byli v Basileji zatčeni 30letá sekretářka a její tehdejší manžel. Oba dva měli kontakt s východoněmeckou státní bezpečností. — Konec září 1969 musel být v Ženevě zatčen Francouz Marcel S. protože předal tajné materiály jednomu Rusovi, pracujícímu u Union International des Télécommunications. — Začátkem února 1970 byl v Lausanne zatčen 57letý Marcel B., protože prováděl zakázanou zpravodajskou činnost. Do aféry byli zapleteni i dva příslušníci sovětského vyslanectví v Bernu, první tajemník vyslanectví Alexej Sterlikov a druhý tajemník Nikolaj Savin. Marcel B., byl odsouzen k 15.měsícům vězení. — 17.února 1970 byla na příkaz prokurátora vzata do vazby 46letá zaměstnankyně městské správy v Curychu, pracující v oddělení evidence obyvatel města. Byla zatčena a odsouzena proto, že předala jednomu příslušníku rumunského vyslanectví řadu dokumentů ze svého oddělení.

Tato dlouhá řada odhalených špiónážních případů východoevropských špiónů ve Švýcarsku je, jak již shora uvedeno, pouze špičkou ledovce nad vodou. Dalšího komentáře snad není třeba. /Dle SHZ z 7.3.74/

NEJLOYÁLNĚJŠÍ OBČANÉ JSOU TI, KTERÍ SMĚJÍ SVOU VLÁDU KRITISOVAT.
A NEJVÍCE LPEJÍ NA RODNÉ HROUDĚ TI, KTERÍ MAJÍ PLATNÝ PAS

Pavel KOHOUT (ZDF-Magazin)

oo Ve dnech 21. a 22. května 1974 konal své výroční zasedání BAVORSKÝ DRUŽSTEVNÍ SVAZ /Bayerischer Genossenschaftsverband/ v Meister-singerhalle v Norimberku. Hlavními řečníky byli bývalý spolkový ministr, poslanec spolkového sněmu a předseda strany CSU, dr. Franz Josef Strauss a Luděk Pachman. Dr. Strauss mluvil, na téma: "Kam spěje Spolková republika Německo?", a Pachman na téma: "Politická struktura a politika Východní Evropy." Pachman prohlásil ve své řeči, že, zatím co se Sovětům podařilo dosáhnout rovnováhy s Amerikou v atomových zbraních a předejít Západ v konvenčních zbraních, ztroskotaly úplně v hospodářské politice. Převaha hospodářství je podle marxistického učení podmínkou pro konečné vítězství komunismu, ale dnes je komunistické hospodářství ještě více opožděno za hospodářstvím svobodného světa, než tomu bylo dříve. Pachman prohlásil, že socialistický systém je neschopný dosáhnout převahy nad svobodným systémem a nedovede ani zdolat problémy vědeckotechnické revoluce, např. automatisace, pokrok v chemickém průmyslu a pod.

Jako důvody pro úplné selhání hospodářských plánů komunistických států uvedl Pachman:

1/ Totální zestátnění výrobních prostředků a centrální řízení a plánování přestávají fungovat na určitém stupni vývoje. Lékem by byla decentralisace, obnovení soukromé iniciativy a především návrat k hospodářství volného trhu. Československý pokus v tomto směru byl zastaven sovětskou okupací.

2/ Satelitní státy jsou vykořisťovány Sovětským svazem.

3/ Vedoucí síly v hospodářství nejsou vybírány podle schopností, nýbrž podle posice v komunistické straně.

Komunisté se nyní pokoušejí o hospodářskou spolupráci se Západem, která by jim umožnila vybudovat vlastní hospodářství. Takto Západem "umožněné" úspěchy by byly jejich hlavním argumentem v tom, co nazývají "ideologickým bojem s kapitalismem." Odpovědí svobodného světa na tuto sovětskou politiku by podle Ludka Pachmana mělo být:

1/ Obhajoba západního politického, hospodářského a sociálního systému;

2/ Sjednocení Evropy;

3/ Křesťanství, které je jedinou sjednocující silou Západu v duchovní oblasti;

4/ Opravdová správná a jednotně prováděná politika Západu vůči komunistickým zemím.

Luděk Pachman zakončil svou řeč prohlášením, že je nesprávnou tézí, že nelze změnit Status quo v Evropě bez války. Existují mírové a civilizované prostředky nátlaku v mezinárodní politice. Vedle hospodářské politiky, k níž má právě Západ všechny přelpoklady, znamená také mobilisace veřejného mínění nesmírnou politickou sílu. Tento nástroj nesmí být přenechán protivníkům. Šíření pravdy může smrtelně otrávit posici diktatury - příkladem je "Pražské jaro". Úkolem číslo 1 přítomné doby je mobilisace všech pokrokových demokratických sil. "Solženicinova pravda" přivede v ne příliš daleké budoucnosti komunistickou diktaturu k pádu.

oo SOVĚTSKÝ SVAZ POTŘEBUJE ZÁPADNÍ KREDIT. Podle odhadu moskevských obchodních kruhů potřebuje SSSR 12 až 15 miliard dolarů úvěrů z t.zv. kapitalistických zemí. Pouze USA, EWG-státy a Japonsko jsou schopny tyto enormní finanční požadavky uspokojit. Sovětská vláda spoléhá především na americké dolary, bez kterých by jisté projekty nebylo vůbec možno realizovat. (Vaterland)

- oo LIDSKÁ PRÁVA po sovětsku. V prosinci 1973 věnoval ústřední orgán svazu sovětských spisovatelů "Litěraturnaja gazeta" hned ve dvou za sebou jdoucích číslech celostránkové příspěvky 25.výročí vyhlášení Deklarace lidských práv Spojenými národy. Zajisté chvályhodný počin. Na příkladu zpráv ze západních zemí, z Israele, z Jižní Afriky a z Jižní Ameriky se sovětský čtenář dozvěděl, jak málo jsou tam lidská práva respektována. Mezi jiným byla i citována zpráva londýnského "Observer" o "černých listinách" žurnalistů, politiků a protipolicejních elementů, sepsovaných prý na Scotland Yardu. Smůlou pro "Litěraturnuju gazetu" ovšem bylo uveřejnění nového Solženicynova díla "Archipel GULAG" krátce po vyjití zmíněných dvou čísel "Gazety". Solženicyn totiž publikací své nové knihy pro Sověty trapným způsobem předváděl velký rozdíl mezi sovětským systémem a -připuštěno z části nedokonalým- systémem britské demokracie. Za prvé kritizovali britští "nepřátelé policie" veřejně úplatkářské a jiné aféry Scotland Yardu, zatímco Solženicyn musel svoji kritiku brutality sovětské policie uveřejnit v zahraničí. A za druhé existují v Moskvě tajné černé listiny. "Litěraturnaja gazeta" opomenula při slavení "historické události" před 25 lety ostatně i zmínku, že Deklarace lidských práv byla tehdy valným shromážděním OSN sice přijata bez hlasu proti, avšak s osmi zdrženímí se. A mezi těmi osmi, kteří se zdrželi dát hlas pro přijetí Deklarace, byl právě Sovětský svaz se svými spojenci, v jedné řadě s Jižní Afrikou a Saudskou Arábií.
- oo AMERICKÉ A SOVIETSKÉ POL'NOHOSPODÁŘSTVO. Od čias, čo blahej pãmãti Nikita Chruščov v roku 1959 vypovedal preteky medzi americkým a sovietským pol'nohospodárstvom, so záľubou porovnávajú americkí pol'nohospodárski experti základné podmienky výroby a dočielené produkčné výsledky v oboch pol'nohospodárstvach. Podľ'a posledného porovnávania je teraz situácia takáto: Sovietsky zväz obrába o 40 percent viac pôdy ako Spojené štáty a v sovietskom pol'nohospodárstve pracuje desaťkrát viac robotníkov ako v americkom. No, napriek tomu vyprodukujú v Sovietskom zväze o dvadsať percent menej výrobkov ako v Amerike. V Sovietskom zväze osievajú obilím dvakrát toľko pôdy ako v Amerike, ale sovietsky hektárový výnos obilia je len polovičný. Preto keď je nie úroda príliš dobrá, musí Sovietsky zväz obilie dovážať, zatiaľ čo Amerika vyváža úrodu aspoň z každého piateho hektára. Pritom rozdiel v počte obyvateľstva - teda konzumentov - je nie príliš veľký, v Sovietskom zväze asi 250 miliónov, v Spojených štátoch 210 miliónov, a ich životná úroveň, teda priemerná spotreba základných potravín, najmä tých najkvalitnejších, je nesmierne vyššia. Vo všetkých druhoch výroby sú sovietske výsledky menšie ako americké s výnimkou mlieka a masla. Mlieka i masla vyprodukujú v Sovietskom zväze viac, ale nesmieme zabúdať, že v Amerike spotreba mlieka a masla neustále zo zdravotných dôvodov klesá a tak americká vláda výrobu týchto produktov úmyslene znižovala. V produkcii najcennejších potravín ako je hovädzie a bravčové mäso, potom hydina, ako aj v produkcii vajec sovietska výroba značne zaostáva za americkou. Pokiaľ ide o mechanizáciu pol'nohospodárskej výroby, v Amerike majú ešte stále viac kombajnov, ale súčasne je v Amerike v pol'nohospodárstve aj oveľa viac traktorov a nákladných aut. Je to viac ako dvojnásobok sovietskeho traktorového a automobilového parku. (N.S. 2/1974)

K POSLEDNÍM UDÁLOSTEM

Pochlédneme-li se maličko nazpět, na události posledního čtvrt-roku, na řetězovou reakci, již byly pády četných západních vlád, na hrozbu "impeachment" visící nad Nixonem, odchody presidentů, řadu mocenských přesunů i na černý stín inflace nad Evropou, člověk má dojem - opodstatněný - že západní společnost prochází hlubokou krizí; pesimisté tvrdí, že se pokládá.

Ve Francii zemřel Pompidou a s ním i gaullismus, který se držel u moci šestnáct let; sjednocená levice šla dopředu a chybělo jí jen jedno procento, aby se prosadila. Brandt doplatil na důvěru, kterou věnoval Východu a zejména NDR; právě z této země poslali k němu agenta a ten zavinil kancléřův pád.

V době studené války by se na Východě tyhle události jednoznačně hodnotily jako důkazy správnosti poučky o krizi kapitalismu. Dvacet let po Stalínově smrti - jaký to paradox! - v Moskvě litují, že k nim došlo. Odchodem Brandta a Pompidoua ztratil Brežněv dva ze tří hlavních západních partnerů; třetího tíží Watergate stále víc a víc. Sovětskému vedení se hroutí pracná stavba politiky snižování napětí. Proč détente? Předně vůdcové v Kremlu pochopili, že Západ lze systematicky ničit jinými způsoby než řinčením zbraní; za druhé - Moskva potřebuje mít krytá záda, zajištěný týl, aby si uvolnila ruce pro úhlavního nepřítele, pro Čínu. Ne, rok 1974 nezačal pro Leonida právě šťastně. Pravda, byly tu též důvody k radosti, třeba pád portugalské diktatury, nástup labouristů v Anglii anebo rozklížení EHS, ale... napětí na sovětsko-čínské hranici stoupá, válka na Blízkém východě neskončila vítězstvím Arabů a židovský stát nepřestal existovat. Evropská konference se dostala do slepé uličky a konference o odzbrojení přešlape na místě. Aféra Guillaume, mistrovský kousek špionáže, se nakonec obrací proti organizátorům a že k ní vůbec došlo, vůbec netěší politiky v Moskvě, ve Varšavě a v Praze; tohle se Kremlu v žádném případě nehodilo - podrazit nohy právě tvůrci Ostpolitiky! Avšak v NDR přežívá Ulbrichtův duch a jeden Stalin byl prusácké mentalitě vždy bližší než sto Chruščovů či Brežněvů. Pravda, Nixon je dosud v úřadu, ale jeho další presidentování je závislé na rozhodnutí vyšetřující komise a na vyjádření "nejvyššího soudu". V každém případě je Nixon kartou, na níž v současné době nelze bez rizika vsadit. Kancléř Schmidt platí za "atlantistu"; a jak už dal najevo, chce přednostně věnovat se vnitřním problémům, obnovení koherentní Západní Evropy a vylepšení vztahů mezi ní a USA. "Východní politika" je v nejlepším případě na třetím, čtvrtém místě a ne již na prvním jako za Brandta. Otázka poskytnutí západoněmeckých úvěrů SSSR je nyní v přihrádce "může počkat". Barometr meziněmeckých vztahů zaznamenal prudký pokles. Ve Francii Kreml neuvidí sedm komunistických ministerstev, která svým volebním spojencům slíbil Mitterrand, a tudíž ani přímou účast FKS na řízení francouzské politiky. Bude muset počkat dalších sedm let; jak to dopadne v r. 1981, záleží především na Giscardovi.

Krizová vlna na Západě zasáhla i Moskvu a špláchla tam vodu na mlýn Grečkům a Jakubovským, stoupencům ultratvrdého kurzu. Ve všech dobách a ve všech zemích generálové nikdy neuvítali kroky, směřující k míru. Armáda teď bude stále víc tlačit na Brežněva: Vidíte kam se došlo s politikou soužití? A Leonid nemá zatím vhodný triumf po ruce, který by mohl vynést

Josef L. Brejcha

- oo Zdá se, že na SOVĚTSKO/ČÍNSKÉ HRANICI opět přehořívá: Moskva vyhrožuje, že čínským plavidlům uzavře úsek na Ussuri a na Amuru na úrovni Chabarovska, kterým lodě proplouvají za nízkého vodního stavu. Hrozba je zřejmě odvetou za zajetí osádky sovětského vrtulníku, který v březnu nuceně přistál na čínském území. SSSR prohlásil, že plavbu povolí jen za předpokladu, že Peking uzná sovětské územní nároky na spornou oblast. Jde o trojúhelník, sevřený zmíněnými řekami, před Chabarovskem: na sovětských mapách je značen jako sovětský, a na čínských jako čínský.
- oo Pověsti, že VLÁDA PŘIPRAVUJE MĚNOVOU REFORMU, spojenou s výměnou peněz v nevhodném kurzu, vyvolávají v Československu nákupní horečku. Lidé nakupují auta, nábytek, textilie, konfekční obleky, průmyslové výrobky, potraviny i hodinky a šperky; maloobchodní obrát se jen v dubnu zvýšil o půldruhé miliardy Kčs. Osoby s vysokými úsporami mají obavy, že při případné výměně bude následovat otázka: "A jakpak jsi k nim, soudruhu, přišel?" G. Husák sice pověsti vyvrátil, ale málokdo prvnímu tajemníku věří: cožpak také netvrdil, že u nás nebude pro politické přesvědčení nikdo stíhán? A občané si vzpomínají na rok 1953, kdy V. Široký říkal totéž... den předtím, než měna padla a ožebračila statisíce drobných lidí. Popud k nynějším pověstem zavládo nedávné pronikavé zvýšení cen pohonných hmot.
- oo IDEOLOGICKÉ TAŽENÍ PROTI KONFUCIOVI a Lin Piaovi nabývá v Číně na intenzitě. List Žen-Min ž'pao nedávno znovu ostře zaútočil "na všechny, kteří by přivítali ideologický kompromis". Pokud jde o maršála, list použil termín "Lin Piao a spol", čímž je pravděpodobně míněna jistá vysoká osobnost, kterou v Pekingu zatím veřejně nejmenují.
- oo ASTRONAUTI SKYLABU III prohlásili, že jejich 85denní pobyt na oběžné dráze kolem země měl velký vliv na jejich představy o životě. William Pogue řekl, že je nyní mnohem citlivější k spirituálním myšlenkám. "Lidé z technického světa mají klapky na očích a sklon přehlížet různé zdánlivě drobné životní události. Zapomínají dívat se kolem sebe a vidět, co se děje mimo ně", dodal Gerald Carr. Pro E. Gibsona znamenal dlouhodobý pobyt v orbitu změnu koncepcí o vesmíru. "Teprve tam si člověk uvědomí nekonečnost a nezměrnost prostoru a snadněji připustí, že někde ve vesmíru mohou existovat i jiné formy života, než jaký známe na naší planetě".
- oo PERSEKUCE DISIDENTŮ V SSSR není jen vnitřní sovětskou záležitostí a vzdáleným projevem brutality, nýbrž i hrozbou pro světový mír. Prohlásil to A. Solženicyn v rozhovoru se zpravodajem norského listu "Aftenposten". "Ti, na jejichž bedrech spočívá osud západního světa, mohou dnes má varování odmítat. Vzpomenou si na ně, až už nebude možné sehnat si právě tenhle interview v Aftenpostenu bez nebezpečí, že se člověk dostane za mříže", řekl. List napsal, že umělec v současné době nahrává desku "Pruské noci", básně, které Solženicyn sám recituje. Vztahují se k událostem r. 1945 ve Východním Německu. Solženicyn též listu prozradil, že před pěti lety napsal scénář k filmu "Tanky mají pravdu"; dílo čerpá z prostředí sovětských lágrů krátce po Stalinově smrti.
- oo KGB NAVŠTÍVILA V MOSKVĚ byt bývalé Solženicynovy spolupracovnice a překladatelky N. Georgijevny, kterou telefonem vylákali na ulici. Během její nepřítomnosti zmizely dopisy, fotografie, knihy a některé Solženicynovy písemnosti.

- oo BÁSNÍK J. JEVTUŠENKO se kaje: svědčí o tom jeho nové básně, otištěné v listu "Litteraturnaja Gazeta", kde umělec, aniž by vyslovil Solženicynovo jméno, různými narážkami na "rusofilství, zahleděnost do carské minulosti a odtrženost od lidu" napadá laureáta Nobelovy ceny. Jevtušenko si patrně spravuje reputaci: Letos v únoru si ji pokazil právě tím, že se odmítl připojit k očerňovací kampani proti Solženicynovi a údajně proti ní protestoval přímo u Brežněva.
- oo "JESTLIŽE ZEMŘE bude to vražda!"; prohlásila paní N. Bukovská o svém synu, který i přes velmi chatrné zdraví a četné jaterní záchvaty je nadále vězněn v jednom uralském pracovním táboře; odpykává si tam dvanáctiletý "trest" za "protisovětskou agitaci". Básníka ani nepřijali do nemocnice a léky, které mu maminka poslala, vrátila vězenská správa na odesílatelovu adresu. Paní Bukovská se nyní otevřeným dopisem obrátila na Mezinárodní červený kříž s prosbou, aby zasáhl ve prospěch jejího syna.
- oo Zádušní mše za zemřelého KARDINALA Š. TROCHTU se sloužila 6. dubna v kostele Sv. Štěpána v Litoměřicích. Již od časného rána procházelo kolem rakve mnoho lidí. Půl hodiny před zahájením obřadu policie chrám vyklidila a dovolila jen malému počtu věřících zúčastnit se bohoslužby. Smuteční rekviem sloužil Mgr. Fr. Tomášek, mezi přítomnými byli též papežův zástupce Mgr. Poggi a arcibiskupové Bengsch, /Berlín/, Wojtyla /Krakov/, Baraniak /Poznaň/, a König /Víděň/. Čs. vláda delegovala Karla Hružu. Velký zástup lidí se shromáždil na litoměřickém hřbitově. Když skončil oficiální obřad, ujal se slova nikým nevyzván - starší muž a vřelými slovy se poklonil Trochtově památce jménem vězňů z Mětausenu. Zástup pak spontánně zazpíval čs. státní hymnu a Svatováclavský chorál.
- oo 188 člůnů EVANGELICKÉ SEKTY "PJATIDESJATNIKI" z dálněvýchodní oblasti SSSR se obrátilo dopisem na presidenta Nixona, aby jim u sovětských úřadů pomohl k povolení emigrovat do USA. Jako důvod uvádějí pisatelé náboženské pronásledování. V dopise se uvádí, že sekta má asi 100.000 členů, z toho 3000 v Moskvě.
- oo TIRANSKÝ ARCIBISKUP a hlava albánské ortodoxní církve Mgr. Damian zemřel, jak se teprve nyní dovídáme, loni v listopadu v komunistickém vězení, v němž strávil posledních šest let života. Byl jedním z těch, kteří doplatili na heslo, jež si vytýčila Hoščova vláda - udělat z Albanie "první ateistický stát světa".
- oo M. SZYDLAK, vedoucí ideologického oddělení ÚV PSDS znovu zaútočil na "reakční část" polské katolické církve a označil ji za "hlavní antisocialistický živel". Podle jeho slov církev v Polsku zneužívá příznivé podmínky po jednání Varšavy s atikánem k akcím, namířeným proti straně a státu.
- oo RHODEŠTÍ TERORISTÉ nedávno zavraždili dva africké evangelické misionáře v Mont Darwinu; jednoho zastřelili a druhého utloukli k smrti. Zbytek misionářů odešel do Salisbury, africký personál odmítl pracovat. Misie je nyní uzavřena.
- oo Na pět set věřících, shromážděných v ortodoxním chrámu na předměstí Moskvy, bylo v sobotu 18. května šokováno, když po skončené bohoslužbě si pro popa Dmitrije Dudkova přijeli tajní policisté a hrubě jím smýkli k přistavenému vozu. KGB pracovala rychle; byla na místě necelou hodinu poté, co pop oznámil, že na protest proti neustálému vměšování laiků do záležitostí církve se rozhodl opustit kněžský úřad. Dmitrij Dudkov strávil již osm a půl roku ve stalinových táborech..